

USNESENÍ

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 12. 10. 2022 o dovolání, které podal obviněný **Z. K.**, nar. XY, bytem XY, okres XY, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. 68 To 182/2021, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 1 T 51/2011, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. se dovolání obviněného **Z. K.** **odmítá.**

Odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Jeseníku ze dne 10. 6. 2021, sp. zn. 1 T 51/2011, byl obviněný **Z. K.** uznán vinným přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Podle § 227 tr. ř. za to nebyl obviněnému uložen trest, neboť v trestním stíhání, které bylo zastaveno z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř., se pokračovalo jen proto, že obviněný na projednání věci trval.

2. Podle soudu prvního stupně se tohoto trestného činu obviněný **Z. K.** dopustil ve spolupachatelství spolu s již odsouzeným **P. T.** a obviněným **P. H.**, jehož stíhání bylo pravomocně zastaveno (a nebyl tak v dané věci odsouzen), zjednodušeně uvedeno následovně. Uvedení obvinění vystupovali všichni jako zaměstnanci právnické osoby Lesy ČR, s. p., Lesní správa XY (dále Lesy ČR nebo poškozený), a to obviněný **Z. K.** ve funkci revírníka, obviněný **P. H.** ve funkci lesního správce a obviněný **P. T.** ve funkci technika. Obvinění nejméně od roku 2009 do 30. 3. 2010, řádně neplnili své povinnosti vyplývající z pracovních smluv a zákoníku práce tím, že zakrývali vzniklý schodek v zásobách lesní hmoty u Lesní správy XY. Tento stav byl zjištěn nejpozději při inventuře ke dni 30. 9. 2009 inventarizační komisí, jejímž vedoucím byl již odsouzený **P. T.**, který o pohybu dřeva vedl evidenci neodrážející úplně a řádně skutečný stav. Obvinění zatajili rozdíl mezi účetním a fyzickým stavem zásob dřevní hmoty ve výši 556,59 m³ buku a 306,01 m³ smrku, celkem v hodnotě nejméně 898 162,41 Kč a nečinili opatření ke zjištění příčiny vzniku schodku. Schodek se pak snažili po předchozí vzájemné dohodě zakrýt nelegální těžbou 556,59 m³ bukového dříví a 306,01 m³ smrkového dříví v porostech nezahrnutých do hospodářského plánu. Tuto těžbu provedl obviněný **Z. K.** a **J. V.**, revírník revíru č. XY, v jehož revíru však schodek ve skutečnosti nevznikl. Již odsouzený **P. T.** zaevidoval veškeré vytěžené dřevo ve prospěch revíru č. XY. V důsledku tohoto jednání poškozený nemohl přijmout opatření ke zjištění způsobu vzniku dalšího schodku, případně k odhalení osoby, která zjištěný schodek způsobila, a to i přesto, že neoprávněně vytěžená dřevní hmota byla odvezena do manipulačního skladu Lesů ČR, nebyla tím nahrazena škoda vzniklá ztrátou dřevní hmoty. Dále po vzájemné dohodě obviněný **Z. K.** část prací k provedení nelegální těžby v jeho revíru neoprávněně zadal obchodní společnosti SOLITERA spol. s r. o., IČ 43762751, se sídlem Palackého náměstí 77/30, 268 01 Hořovice (dále jen „SOLITERA“), smluvnímu partnerovi poškozeného. Příkaz ke způsobu proplacení těchto těžebních prací formou vykázání pěstební nápočtu zadal po jejich předchozí dohodě obviněný **P. H.** Provedené těžební práce byly uhrazeny obchodní společnosti SOLITERA částkou ve výši 63 750 Kč z prostředků Lesů ČR určených výhradně pro tzv. pěstební činnost. Obvinění tím způsobili poškozenému škodu v celkové výši nejméně 63 750 Kč.

3. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal obviněný odvolání, které podle § 256 tr. ř. zamítl Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci svým usnesením ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. 68 To 182/2021.

II. Dovolání obviněného Z. K.

4. Obviněný Z. K. podal proti citovanému usnesení soudu druhého stupně prostřednictvím svého obhájce dovolání (ze dne 25. 5. 2022) z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť napadené rozhodnutí podle něj spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

5. Obviněný nejprve zrekapituloval rozhodnutí soudů nižších stupňů a poté rozvedl své námitky proti napadenému rozhodnutí. Obviněný vyjádřil přesvědčení, že skutek, jak byl popsán ve výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, se nestal, on se tak nedopustil žádného trestného činu a měl být obžaloby zcela zproštěn. Skutek podle něj nebyl zjištěn způsobem odpovídajícím zásadám spravedlivého procesu, mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními je podle něj dán extrémní rozpor. Soudy nižších stupňů tak nesprávně hodnotily zejména projednávanou věc, pokud šlo o otázky vynaložených nákladů poškozeného na jemu uloženou těžbu dříví z pěstební činnosti, posouzení povinnosti, kterou měl porušit, jakož i otázky, z čeho tyto povinnosti pro něj vyplývaly. Namítl, že skutková zjištění postrádala obsahovou spojitost, zejména pokud šlo o otázku vzniku škody a porušení povinností obviněného. Obviněný byl uznán vinným pouze na základě spekulace soudu, že chtěl zakrýt údajné manko zásob dříví na svěřeném úseku, ačkoliv vznik manka ani jeho výše nebyly soudem prokázány. Vytkl, že inventarizace, sloužící jako podklad pro zjištění manka, nemohla být považována za věrohodný důkaz pro tzv. neevidovanou těžbu, neboť výsledek inventarizace nebyl v souladu s výsledkem hospodaření Lesní správy XY za posuzované období a prospěch z těžby dříví nebyl na straně obviněného prokázán. Dále opakovaně namítl, že inventarizace byla uskutečněna bez jakékoliv součinnosti obviněných osob, obvinění tak neměli možnost se seznámit s jejím obsahem, ani se k ní jakkoliv vyjádřit a poškozené Lesy ČR neuvedly, proč nebyla prováděna inventarizace i v ostatních revírech v Polesí XY.

6. Obviněný dále vytkl, že nebylo prokázáno, že by porušil své povinnosti revírníka. Soudy nižších stupňů se totiž nezaobíraly otázkou, že dříví bylo odváženo externí obchodní společností SOLITERA na pokyn poškozené organizace bez možnosti obviněného (revírníka) tuto situaci ovlivnit, což znemožňovalo obviněnému konat jakoukoliv řádnou kontrolu pro zjištění řádné evidence k rozsahu skutečně odvezeného dříví z odvozních míst. V této souvislosti namítl, že nebylo v jeho silách řádně zjistit a prokázat rozsah odvezeného dříví z odvozních míst.

7. Další jeho námitka se týkala posouzení škody a stanovení její výše. V tomto směru odmítl závěr soudu o způsobení manka ve výši 63 750 Kč, neboť toto zjištění bylo v extrémním rozporu s provedenými důkazy. Soud prvního stupně si měl podle jeho názoru opatřit takové důkazy, aby věrohodně prokázal, že takové manko vzniklo zaviněním obviněného, a pokud vzniklo, jakým způsobem vzniklo a v jaké výši. Nebylo ani prokázáno, že by obviněný svým protiprávním jednáním způsobil jakékoliv manko na zásobách dříví ve svém revíru, což prokazoval i stav účetnictví u poškozené organizace. Sám obviněný v pozici revírníka neměl právo rozhodovat o tom, zda bude uskutečněna těžba, zda bude vystaven doklad určující náklad na těžbu dříví ve výši 63 750 Kč, stejně tak nemohl určit, z jakých prostředků bude těžba hrazena. Obviněný v postavení revírníka nekonal těžbu na základě vlastního uvážení bez pokynu zaměstnavatele, ale zajistil těžbu ve svém revíru poté, co byl vydán pokyn ze strany odpovědného zaměstnance poškozené organizace. Obviněný neměl možnost určit, zda bude provádět těžbu dříví ve svém revíru, ani si neurčoval rozsah prováděné těžby, ani neurčoval, z jakých prostředků budou hrazeny náklady na uskutečněnou těžbu.

8. K tomu připomněl, že soud nepřihlédl k předchozímu zrušovacímu usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019, konkrétně k bodu 10 (str. 4), kde bylo mimo jiné uvedeno, že státní zástupce souhlasil s námitkou obviněných k výši způsobené škody, že se jednalo o náklady ve výši 63 750 Kč ve prospěch poškozeného, neboť veškeré takto vytěžené dřevo bylo předáno poškozené. Obviněný závěrem uvedl, že posouzení skutku neodpovídalo zásadám spravedlivého procesu, neboť zde existoval extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními soudů.

9. Obviněný ze všech shora uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek soudu druhého stupně, aniž by uvedl, jak by mělo být ve věci dále postupováno.

III. Vyjádření k dovolání a replika

10. K dovolání obviněného Z. K. se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství.

11. Státní zástupce nejprve uvedl, že dovolání obviněného bylo založeno na dovolacím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ve znění do 31. 12. 2021, ač bylo dovolání podáno až v roce 2022, kdy již námitky nesprávného hmotněprávního posouzení odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., zatímco námitky proti učiněným skutkovým zjištěním odpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z obsahu dovolání je však patrné, že rozhodnutí odvolacího soudu chtěl obviněný napadnout podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

12. Státní zástupce dále připomněl, že v této trestní věci již dvakrát proběhlo dovolací řízení a Nejvyššímu soudu je tak nyní tato věc předkládána potřetí, proto také jeho vyjádření je tedy třetím vyjádřením v této trestní věci. Obviněný však opakoval ve svém dovolání obhajobu, kterou uplatnil již v řízení před soudem prvního stupně a kterou shrnul ve svém odvolání proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně i ve svém ústním vyjádření při veřejném zasedání. Dovolatel zejména setrval na své námitce, že prospěch z provedené těžby ve výši 63 750 Kč měl pouze poškozený a že zjištění soudu o vzniku škody tak bylo v extrémním rozporu s důkazy.

13. Státní zástupce považoval tyto námitky za důvodné a odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Souhlasil s dovolatelem, že z provedeného dokazování dosud nevyplýval vznik škody nikoli malé (tj. od 1. 10. 2020 nejméně 50 000 Kč) na straně poškozeného. Státní zástupce připomenul, že již ve svém vyjádření ze dne 31. 7. 2015 uvedl, že pokud nebyl prokázán skutečný úbytek dřeva, nemohla samotným vytěžením dřeva vzniknout poškozenému škoda, pokud mu vytěžené dřevo bylo předáno.

14. Státní zástupce připomněl předchozí dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci, zejména první usnesení ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1324/2015, v němž Nejvyšší soud výslovně odmítl argumentaci soudů nižších stupňů, které spatřovaly škodu v hodnotě neevidované vytěžené dřevní hmoty a v nákladech na tuto těžbu. Obviněnému nebylo v projednávané věci kladeno za vinu jednání, které předcházelo vzniku manka na dřevní hmotě, a muselo tudíž k němu dojít nejpozději dne 30. 9. 2009. Škoda tedy nemohla vzniknout na předčasně vytěžené dřevní hmotě a podle znaleckého posudku nevězela ani předčasným smýcením těžných porostů. Nejvyšší soud považoval za škodu částku 63 750 Kč, neboť těžba byla provedena výhradně z důvodu zakrytí manka skladového dříví, a proto došlo k nadbytečným výdajům ve výši 63 750 Kč z finančních prostředků poškozeného určených pro tzv. pěstební činnost. Státní zástupce konstatoval, že ve svém druhém vyjádření k dovolání obviněného ze dne 9. 10. 2019 na svém názoru o neexistenci způsobené škody setrval, byť si byl vědom shora zmíněných závěrů Nejvyššího soudu. Jednalo se totiž o součást nákladů, které byly podle argumentace Nejvyššího soudu užity ve prospěch poškozeného. Podstatným podle něj bylo, že se v té době jednalo o přečin již opakovaně promlčený. Pokud šlo o další usnesení Nejvyššího soudu v této trestní věci ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019, Nejvyšší soud se námitkou výše škody věcně nezabýval. Vadu spatřoval pouze v absenci vymezení dovolatelem porušených povinností a z tohoto důvodu dovolateli opět vyhověl s tím, že v dalším řízení bylo nutno zohlednit i existenci opakovaného promlčení.

15. Státní zástupce poukázal na to, že o vině dovolatele bylo opět pravomocně rozhodnuto rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 10. 6. 2021, který nabyl právní moci ve spojení s usnesením odvolacího soudu dne 31. 1. 2022. Skutková zjištění soudů nižších stupňů co do výše škody 63 750 Kč zůstala stejná. Podle státního zástupce za daných skutkových okolností nelze škodu dovodit ze samotné nadbytečnosti nákladů na těžbu, neboť hodnota dřeva v lesním porostu a téhož dřeva ve skladu se liší. Pokud by se nelišila, ztratilo by podnikání v těžbě dřeva smysl, zákazník by za strom poražený zaplatil stejně jako za strom zakoupený tzv. „na stojato“ v lese. Pokud pak dojde k vytěžení části lesa na náklady majitele lesa a dřevo je předáno majiteli lesa, mohla by škoda spočívat v podstatě jen v předčasném smýcení a neekonomické těžbě. Argumentace, že protipólem nákladů ve výši 63 750 Kč nebylo

zvýšení hodnoty skladových zásob dřeva na straně poškozeného, se opírala o dvě následující tvrzení. Předně se mělo jednat o vyrovnávání předchozího manka. Tuto úvahu ale odmítl již Nejvyšší soud s tím, že způsobení manka nebylo dovolateli kladeno za vinu a z manka nebylo možné dovozovat škodu. Dále šlo o tvrzení, že tyto výdaje byly „nadbytečné“ a byly vynaloženy z jiných prostředků určených pro pěstební činnost. Dřevní hmota ve skladovaném dřevě má ze své podstaty vyšší hodnotu než dřevní hmota ve stromech stojících v lese, neboť obsahuje hodnotu těžby.

16. Státní zástupce dále poukázal na to, že se Nejvyšší soud ve svém druhém usnesení ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019, otázkou výše škody nezabýval s tím, že se jednalo o námitku proti učiněným skutkovým zjištěním. Konstatoval, že v mezidobí se právě taková námitka stala dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatel své dovolání o tento dovolací důvod nepochybně opřel, byť si aktuálního znění trestního řádu zjevně nebyl vědom, neboť tomuto dovolacímu důvodu odpovídal obsah dovolání, v němž dovolatel uvedl, že „zjištění soudu o vzniku škody je v extrémním rozporu s důkazy“. Tato námitka odpovídala tvrzení, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů, což nyní odpovídá dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podstatou vadného závěru soudů nižších stupňů o výši škody bylo, že proti snížení majetku zaplacením těžby (ve výši 63 750 Kč) nezohlednily zvýšení majetku poškozeného tím, že ze stromů stojících v lese se staly stromy ležící ve skladu, když Nejvyšší soud již ve svém první rozhodnutí ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1324/2015, odmítl, že by bylo možno škodu dovozovat z předchozího manka, které nebylo dovolateli kladeno za vinu.

17. Závěrem proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí navazující a přikázal odvolacímu soudu věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

18. Vyjádření státního zástupce bylo zasláno k případné replice obviněnému, který se k němu do konání neveřejného jednání nevyjádřil.

IV. Posouzení přípustnosti a důvodnosti dovolání

a) Posouzení přípustnosti dovolání a námitek v něm uvedených

19. Obecně lze uvést, že obviněný při podání svého dovolání v zásadě (byť s níže uvedenými výhradami) splnil všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení. Své dovolání podal v zákonem stanovené lhůtě a místě (§ 265e tr. ř.). Brojil jím proti konečnému pravomocnému rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, proti němuž zákon připouští dovolání, konkrétně proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o zamítnutí odvolání obviněného, tj. řádného opravného prostředku, proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tedy proti rozhodnutí ve smyslu § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř. ve spojitosti s § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. Za odsuzující rozsudek ve smyslu § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., který lze napadnout odvoláním, je třeba považovat i rozsudek, jímž je obviněný uznán vinným, ale není vysloven trest podle § 227 tr. ř., protože v trestním stíhání se pokračovalo jen proto, že obviněný po zastavení trestního stíhání na tom trval. Takový případ lze ve smyslu § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř. analogicky a ekvivalentně považovat za třetí alternativu rozhodnutí o trestní sankci, a sice „upuštění od potrestání“. K přípustnosti dovolání proti takovému rozhodnutí dospívá i odborná literatura – viz např. Šámal, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3143. Obviněný uplatnil též konkrétní dovolací důvod, byť jej zjevně nesprávně označil (viz k tomu dále), odkazoval na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ač zjevně měl na mysli dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Napadal přitom nesprávnost výroků, jež se ho přímo dotýkaly. Dovolání podal prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.] a splňuje i zákonné obsahové náležitosti (§ 265f tr. ř.).

20. Jak správně upozornil státní zástupce, Nejvyšší soud v této věci nyní rozhoduje potřetí. Okresní soud v Jeseníku po předchozí opakované kasaci jeho původních rozhodnutí a následném zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení pokračoval v trestním stíhání obviněného Z. K. jen proto, že obviněný na pokračování v trestním stíhání trval. Při svém rozhodování byly soudy nižších stupňů vázány právními názory vyslovenými v předchozích kasačních usneseních Nejvyššího soudu jednak ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1324/2015, jednak ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019 (srov. § 265s odst. 1 tr. ř.). Nejvyšší soud k tomu nyní považuje za nutné zdůraznit, že se ve svém prvním kasačním rozhodnutí jednoznačně vyjádřil také ke znaku škody, a to konkrétně na stranách 7-8 odůvodnění tohoto rozhodnutí. Jednoznačně přitom v uvedeném rozhodnutí akceptoval závěr soudů nižších stupňů, že škodou v daném konkrétním případě je nadbytečný výdaj ve výši 63 750 Kč z finančních prostředků poškozeného určených na tzv. pěstební činnost (viz především první řádky na str. 8 odůvodnění tohoto usnesení). Závazným právním názorem Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího v téže věci je vázán nejen ten orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc dovolacím soudem přikázána k novému projednání a rozhodnutí (viz § 265s odst. 1 tr. ř.), nýbrž i sám dovolací soud, a to dokonce nejen týž senát Nejvyššího soudu, ale i kterýkoliv jiný jeho senát, pokud se tato věc znovu stane předmětem přezkumu v rámci dovolacího řízení (tedy bez ohledu na to, zda v mezidobí došlo či nedošlo ke změně v jeho složení, což se v tomto případě skutečně stalo, neboť pokaždé sice rozhodoval 5. senát trestního kolegia Nejvyššího soudu, vždy ovšem v jiném složení). Takový názor vyplývá zejména z ustanovení § 265n tr. ř. – srov. k tomu především usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. 15 Tdo 44/2004, uveřejněné pod T 686 ve svazku 5 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, které vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha, 2004. Tento závěr samozřejmě platí při nezměněných skutkových zjištěních při novém projednávání a rozhodnutí ve věci.

21. Z tohoto důvodu bylo nutno zásadní dovolací námitky obviněného týkající se především otázky výše škody (v mnohém pak vycházející z nepřipadné polemiky státního zástupce s již dříve učiněnými závěry Nejvyššího soudu jdoucí v této věci navíc opakovaně zcela nad rámec námitek obviněného, ač nejvyšší státní zástupce své oprávnění podat dovolání ani jednou nevyužil) odmítnout jako nepřipustné, neboť po doplnění dokazování ze strany soudů nižších stupňů nedošlo v této otázce k prakticky žádné změně skutkového stavu v nyní projednávané věci, a bylo tak potřeba dostát závaznému právnímu názoru vyslovenému v prvním zrušovacím rozhodnutí Nejvyššího soudu. Soudy nižších stupňů tak v tomto ohledu jen zcela respektovaly názor Nejvyššího soudu, a proto jakékoliv výhrady obviněného v nově podaném dovolání zaměřené vlastně zároveň proti prvním kasačním usnesením Nejvyššího soudu jsou nepřipustné, protože při přistoupení na požadavek jejich přezkumu by Nejvyšší soud musel přezkoumat též své předchozí rozhodnutí, což mu zapovídá ustanovení § 265n tr. ř. Nadto nedošlo v tomto ohledu ani k žádným novým skutkovým zjištěním (např. že by bylo dodatečně zjištěno, že by na těžbu vynaložená částka, původně určená na pěstební činnost, byla nižší). Na tom nemůže nic změnit ani souhlasné stanovisko státního zástupce s názorem obviněného, který ostatně vycházel z dřívější argumentace státního zástupce obsažené ve vyjádření ke druhému dovolání podanému v této věci. Není ani pravdou, že by Nejvyšší soud svůj názor na výši škody jakkoliv revidoval ve svém předcházejícím rozhodnutí, neboť mu to nepříslušelo (přezkum dříve vysloveného názoru je zapovězen), v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019, a to na str. 4 v bodě 10., jde o pouhou narativní část týkající se vyjádření státního zástupce a nikoli o vlastní názor Nejvyššího soudu. Jinými slovy uvedené námitky vůbec nemohly být

úspěšně uplatněny v tomto dovolacím řízení (ale ani v předcházejícím druhém dovolacím řízení), neboť v tomto rozsahu je dovolání nepřipustné, jak bylo vyloženo shora.

22. Uvedené teze lze shrnout následovně. Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání není podle § 265n tr. ř. s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný. Je tudíž nepřipustné, aby obviněný, byť i jen zčásti brojil proti obsahu kasačních usnesení Nejvyššího soudu jednak ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 5 Tdo 1324/2015, jednak ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. 5 Tdo 1318/2019, stejně tak proti rozhodnutím soudu prvního nebo druhého stupně, které vycházely ze závazného právního názoru vysloveného dovolacím soudem podle § 265s odst. 1 tr. ř. Proto jsou nepřipustné námitky, kterými obviněný v nyní projednávaném dovolání brojil proti závěru, že svým jednáním způsobil škodu, která odpovídala výši nadbytečně vynaložených nákladů určených původně na pěstební činnost, tj. nákladům ve výši 63 750 Kč.

b) Obecná východiska

23. Nejvyšší soud jinak zjistil, že ve zbytku je dovolání obviněného přípustné a je možno se zabývat otázkou povahy a opodstatněnosti zbývajících uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

24. Na úvod bylo třeba zmínit, že obviněný Z. K. sice formálně deklaroval dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ovšem ve znění účinném do 31. 12. 2021. Ve skutečnosti ale měl na mysli dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2022, a to alespoň podle slovního vyjádření tohoto důvodu. Námitka údajného tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními by pak spíše mohla skutečně odpovídat nově formulovanému dovolacímu důvodu podle § 265 odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu vložen jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022, jak to uváděl státní zástupce (ač obviněný tento důvod nejen neoznačil, ale ani neuvedl, proč by měly být ostatní znaky tohoto důvodu naplněny).

25. Ovšem ve skutečnosti měl obviněný na mysli spíše dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě, neboť se domáhal přezkumu rozhodnutí soudu odvolacího, který svým usnesením rozhodl o zamítnutí řádného opravného prostředku, odvolání, proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně, tj. proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl podle jeho přesvědčení v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (navíc vadně označený).

26. Jinými slovy obviněný ani správně neoznačil dovolací důvod (důvody), na jehož základě by dovolací soud měl napadené rozhodnutí, tj. usnesení odvolacího soudu o zamítnutí jeho odvolání, přezkoumat. Tato vada jeho podání však sama o sobě nebyla důvodem, pro který bylo jeho dovolání odmítnuto, jak bude rozvedeno níže, jím je zčásti nepřipustnost uplatněných námitek (viz výše, především jde-li o znak škody), zčásti vznesení takových námitek, které neodpovídají uplatněným ani žádným jiným dovolacím důvodům.

27. K tomu je možno doplnit, že dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele takovému důvodu svým obsahem odpovídaly. Navíc dovolací důvody lze měnit jen po dobu běhu dovolací lhůty,

pozdější jejich měnění či rozšiřování je zapovězeno – viz § 265f odst. 2 tr. ř.

28. Obecně lze uvést, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., který podle slovního vyjádření obviněný vlastně uplatnil, je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod.

29. V tomto stejném duchu a naznačeném směru musí být vykládán také nově formulovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který byl do trestního řádu doplněn jeho novelizací provedenou zákonem č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Šlo o reakci zejména na rozvinutou judikaturu zejména Ústavního soudu, který dlouhodobě judikuje, že ani Nejvyšší soud nestojí mimo soustavu obecných soudů a že je tudíž též povolán k ochraně základních práv a svobod, takže nemůže ponechat bez povšimnutí zásah do těchto práv v rámci procesu dokazování. Určitou výjimku ze shora rozvedeného přístupu založeného na tom, že Nejvyšší soud zásadně nepřezkoumává proces dokazování a na jeho základě učiněná skutková zjištění, tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání [nyní podle nově formulovaného § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.]. Jde především o případy týkající se pro rozhodnutí významných (tj. rozhodných) skutkových okolností, které jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá z žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou ve zjevném (tj. extrémním) nesouladu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných (tj. absolutně neúčinných) důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy (případ důkazů opomenutých), což lze hodnotit jako porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce nevin. Taková existence tzv. zjevného (extrémního) nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která ale jinak (obecně) v řízení o dovolání nejsou předmětem prezumné činnosti Nejvyššího soudu, a to ani po uvedeném doplnění trestního řádu o nově formulovaný dovolací důvod. Tento extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě, pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (např. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá důvod pro zásah dovolacího soudu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. března 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14.

30. Nejvyšší soud rovněž připomíná, že zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval (v tomto případě srov. zejména str. 13 až 15 odůvodnění jeho usnesení) a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

31. Kromě toho je třeba znovu připomenout, že uvedené teze týkající se posouzení, nakolik vznesené námitky odpovídají uplatněným dovolacím důvodům, se týkají jen těch výhrad obviněného, jejichž přezkoumání je v

dovolacím řízení přípustné, jak bylo vysvětleno shora. Jinými slovy nemohou být znovu přezkoumávány ty výhrady, k nimž již dříve Nejvyšší soud zaujal v této věci své stanovisko (tj. především polemika, co je vlastně v daném případě škodou).

c) K vlastním námitkám obviněného

32. Obviněný napadeným rozhodnutím především vytýkal nesprávné zjištění skutkového stavu věci, tedy že se žalovaný skutek nestal, dále namítal extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy, aniž by ale specifikoval, v čem onen tvrzený rozpor má spočívat. Zabýval se především tím, že nebylo zjištěno žádné existující manko v revíru dovolatele (což ovšem mu nebylo v tomto řízení kladeno za vinu, jak na to byl soudy, včetně Nejvyššího soudu, v minulosti opakovaně upozorňován), že došlo k manipulaci při inventarizaci, že on nerozhodoval, co se bude těžít, proč se to bude těžít, z čeho se těžba bude platit, že to nebylo náplní jeho práce, že on pouze vykonával pokyny nadřízených apod. Jinými slovy obviněný převážně svými námitkami zpochybňoval skutkovou verzi předestřenou obžalobou a prověřenou provedeným dokazováním, založenou na rozsáhlém dokazování popsaném a zhodnoceném především soudem prvního stupně v jeho posledním rozsudku ze dne 10. 6. 2021, sp. zn. 1 T 51/2011. Skutkové závěry přitom byly v koncentrované podobě vyjádřeny v popisu skutku citovaného rozsudku soudu prvního stupně. Obviněný přitom jednoznačně neoznačil konkrétní skutkové zjištění, které by provedeným důkazům vůbec neodpovídalo, resp. bylo ve zjevném rozporu s důkazy, naopak argumentace byla celou dobu vedena v duchu polemiky se soudy nižších stupňů (zejména soudem prvního stupně) a jejich hodnocením důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků. Další podstatná část námitek obviněného se týkala zjištění výše škody, resp. zpochybnění řešení, že škodou má být částka vynaložená na těžbu, která ovšem byla původně určena na pěstební činnost. Jak již bylo shora vysvětleno, tato část námitek je nepřijatelná, neboť obviněný v tomto směru prakticky výlučně zpochybňoval dříve zaujatý názor Nejvyššího soudu, který v téže věci při příležitosti dalšího řízení o dovolání není oprávněn jej vůbec přezkoumávat.

33. Obviněný tak fakticky vůbec nevznesl námitky nesprávného právního posouzení skutku nebo jiného nesprávného hmotněprávního posouzení, polemizoval (v tom rozsahu, v jakém byly jeho námitky přípustné) pouze se skutkovými zjištěními soudů nižších stupňů. V tomto směru je ale třeba poznamenat, že dokazování je doménou především soudu prvního stupně s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadami jeho se týkajícími, a to zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpcí nevin. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud, který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může konkrétní důkazní prostředek vyhodnotit a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem (pramenem důkazu). Jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. I odborná literatura (např. *Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní*. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, str. 180 a násl.) uznává, že nejlepší cestou pro správné rozhodnutí je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu. Před dovolacím soudem se ale dokazování zásadně neprovádí (viz § 265r odst. 7 tr. ř.). Proto je též zcela důvodná koncepce dovolání jako mimořádného opravného prostředku, jímž mají být napravovány jen zásadní vady právního posouzení, případně úzce vymezený okruh vad procesních majících povahu zmatečných důvodů, pro které nemůže napadené pravomocné rozhodnutí obstát. Mezi takové vady se ovšem zásadně neřadí vady dokazování, při němž dochází k utváření závěrů o skutkovém ději, jenž je kladen obviněným za vinu. Naopak Nejvyšší soud, který sám dokazování zásadně neprovádí, musí vycházet ze závěrů soudů nižších stupňů, které samy důkazní prostředky provedly a důkazy

z nich vyplývající mohly též náležitě vyhodnotit, jak bylo naznačeno shora.

34. Nejvyšší soud nezjistil ani porušení základních práv obviněného, a to ani porušení práva na spravedlivý proces, jak obviněný též namítal. Nejvyšší soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, Listinou základních práv a svobod, a v neposlední řadě též judikaturou Ústavního soudu (srov. zejména stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. března 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, vyhlášené jako sdělení Ústavního soudu pod č. 40/2014 Sb., uveřejněné pod st. č. 38/14 ve svazku č. 72 na str. 599 Sb. n. a u.). Právě z těchto uvedených hledisek se tedy Nejvyšší soud zabýval některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů soudy nižších stupňů ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněného. V této souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že i Ústavní soud výslovně ve svém stanovisku konstatoval, že jeho názor, „... podle kterého nelze nesprávné skutkové zjištění striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace ... však neznamená, že by Nejvyšší soud v každém případě, kdy dovolání obsahuje argumentaci ve vztahu ke skutkovým zjištěním, musel považovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) či h) tr. ř. za *prima facie* naplněný. ... Je totiž jediným oprávněným orgánem, kterému v tomto stadiu přísluší posuzovat naplnění konkrétního dovolacího důvodu (viz § 54 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Janyr a ostatní proti České republice ze dne 13. října 2011, č. stížnosti 12579/06, 19007/10 a 34812/10), a toto posouzení je závaznou podmínkou pro případné podání ústavní stížnosti (ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu)“ [srov. bod 23 shora označeného stanoviska pléna Ústavního soudu].

35. V daném případě však dovolací soud takový nesoulad, natožpak extrémní, neshledal. Soudy nižších stupňů ve věci rozhodovaly opakovaně, věci se řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu obsáhlé dokazování, na jehož základě mohly učinit skutkové závěry, které našly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně. Samotná skutečnost, že se soudy nižších stupňů z různých verzí skutkového děje přiklonily k verzi uvedené v obžalobě a podpořené jednou skupinou důkazů, které nebyly nijak deformovány, přičemž tento svůj postup přesvědčivě zdůvodnily, tzv. extrémní nesoulad založit nemůže.

36. Bez možnosti přezkumu na podkladě takto formulovaných námitek uplatněných v dovolání (jako *obiter dictum*) může Nejvyšší soud pouze na základě znalosti trestního spisu dodat, že předložené výhrady obviněného proti postupu soudů nižších stupňů nemají žádné opodstatnění. Není pravdou, jak tvrdí obviněný, že by neporušil své povinnosti opatrovat a spravovat cizí majetek a nezpůsobil škodu nikoliv malou. Bylo totiž prokázáno, že jako revírník revíru č. XY porušil své povinnosti řádně spravovat revír vyplývající z pracovní smlouvy a pracovní náplně vyplývající z jeho funkce revírníka, když nepostupoval s odbornou péčí a vědomě nechal vytěžit část spravovaného porostu jen proto, aby zakryl existující manko na skladovém dříví (samotné způsobení manka mu ale kladeno za vinu nebylo). Tuto těžbu obviněný nijak neevidoval a po dohodě s P. H., jehož trestní stíhání bylo zastaveno, nechali vytěžit dřevní hmotu s náklady na těžbu ve výši 63 750 Kč, které po vzájemné dohodě ještě s obviněným P. T. vynaložili z finančních prostředků Lesů ČR určených pro pěstební činnost (na kterou tak uvedené finanční prostředky nezbyvaly). Důvodem neevidované těžby a jednání obviněného bylo zakrytí schodku v zásobách dřevní hmoty zjištěného inventarizační komisí při inventuře ke dni 30. 9. 2009. Soudy nižších stupňů podrobně v odůvodnění svůj hodnotící postup popsaly, na tyto pasáže je možno odkázat (srov. zejména vnitřně nečleněný bod 41. na str. 81-84

odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a body 11. – 13. na str. 13-14 odůvodnění usnesení odvolacího soudu).

V. Závěrečné shrnutí

37. Vzhledem ke všem shora zmíněným důvodům Nejvyšší soud dovolání obviněného Z. K. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. jako podané z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., neboť ty uplatněné námitky v podaném dovolání, které nebylo možno označit za nepřípustné, neodpovídaly deklarovanému ani žádnému jinému dovolacímu důvodu. Protože Nejvyšší soud rozhodl o odmítnutí dovolání podle § 265i tr. ř., mohl tak učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

Poučení: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 12. 10. 2022

Ph.D.

JUDr. Bc. Jiří Říha,

předseda senátu